

ΕΜΕΙΣ ΑΥΤΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ

ΕΧΟΥΜΕ ΝΕΥΡΑ. Δεν είναι μόνο ότι δεν γουστάρουμε να καθόμαστε με τη μπύρα ή τον καφέ στο χέρι έξω στο κρύο. Δεν είναι μόνο που ακούμε το τροπάριο του αντικαπνιστή-πρώην καπνιστή: όταν και εσύ δεν θα καπνίζεις θα το καταλάβεις, δεν θα βρωμάνε τα ρούχα σου, θα σε ενοχλεί και σένα. Δεν είναι μόνο ότι δεν μας αφορούν οι γκρίνιες των αφεντικών της εστίασης για τους χαμένους πελάτες. Δεν είναι μόνο η εκνευριστική και δόλια χαρά των μη καπνιστών που βρίσκουν τραπέζι στα μαγαζιά επιτέλους σάββατο βράδυ. Δεν είναι μόνο οι ρουφιάνοι που παίρνουν τηλεφώνω να καταγγείλουν το «έγκλημα» (ποιος ξέρει τι άλλο ρουφιανεύουν κάθε μέρα;). Είναι που το επιχείρημα της υγείας αναφαιίνεται ως το αδιαπραγμάτευτο όριο κάθε συζήτησης, είναι που η απαγόρευση του καπνίσματος έχει πειραματική αξία για τους κρατικούς μηχανισμούς, είναι που η κρατική επιβολή των ηθών της μεσαίας τάξης πατάει πάνω στην κοινωνική ποινικοποίηση των συνηθειών μας, είναι που η παράβαση του αντικαπνιστικού νόμου καταχωρείται ως άλλη μία ένδειξη ανομίας και το μη κάπνισμα σαν σεβασμός στους κανόνες: είναι τα πυκνά στρώματα της ιδεολογίας που επικάθονται στο (πολύ) πραγματικό τέλος του κράτους πρόνοιας και τις (ταξικές) συνέπειές του και την -εξίσου πραγματική- βιοπολιτική διαχείριση της εργατικής τάξης, είναι που πάντα οι κακές συνήθειες έχουν ταξικό πρόσημο. Και είναι που αυτά δεν συζητούνται.

Από την αρχή: η υγεία είναι μία έννοια σχετική, είναι μία έννοια κοινωνικά εύπλαστη, ιστορικά ευμετάβλητη και έννοια βαθιά πολιτική, δηλαδή ταξική. Η υγεία είναι ιδεολογία: είναι το αναγκαίο υπόστρωμα μίας σειράς στρατηγικών ελέγχου της εργατικής τάξης: από την κατασκευή της ασθένειας/μολυσματικότητας του πολυεθνικού προλεταριάτου (ήδη από τις αρχές του 20ού αιώνα και την πρώτη περίοδο των θεωριών ευγονικής), την ιατρικοποίηση του γυναικείου σώματος και την υπαγωγή του στην εξουσία των γιατρών, από την διαμόρφωση των δημόσιων συστημάτων υγείας σαν μηχανή επιδιόρθωσης της χαλασμένης ανθρώπινης μηχανής του φορντισμού μέχρι την συνάρθρωσή της με τους μηχανισμούς δημόσιας τάξης, από την στρατοαστυνομική διαχείριση των επιδημιών μέχρι τη μόδα του καθημερινού jogging. Ας μείνουμε σε αυτό το τελευταίο: το δόγμα της προληπτικής ιατρικής, όπου το ιατρικό βλέμμα μετατίθεται οριστικά από την διαχείριση της ασθένειας στην διατήρηση της υγείας, αποσυνέδεσε την υγεία από τις υλικές συνθήκες ζωής, την εργασία και την ταξική θέση, την πρόσβαση σε δομές υγείας και την προσέδεσε

ΠΕΡΙ ΑΝΤΙ- ΚΑΠΝΙΣΤΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ, ΥΓΕΙΑΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΣ

BAD

στο ατομικό κεφάλαιο και τον τρόπο ζωής σαν ατομική επιλογή και σαν ευθύνη. Η υγεία κατέστη ένα μετρήσιμο μέγεθος υπαγόμενο σε μία σειρά αδιάλλειπτων ελέγχων και εξετάσεων, μία σειρά από αριθμούς και τιμές, που επιβαρύνουν το υπεύθυνο πρόσωπο. Υπεύθυνο κυριολεκτικά: οι κακές μας συνήθειες, το κάπνισμα, το αλκοόλ, ο καφές, τα παγωτά, μας καταλογίζονται: αποτελούν μικρο-εγκλήματα κατά του εαυτού μας, τις συνέπειες των οποίων πρέπει να υποστούμε, εξερχόμενες/οι από τα προστατευτικά πλαίσια των προνοιακών ρυθμίσεων: εάν νοσούμε, φταίμε και το αξίζουμε, εάν έχουμε κακές συνήθειες, λογιζόμαστε ως ένα δυνητικό κόστος, που πρέπει προληπτικά να αφαιρεθεί. Αυτό είναι όμως το ιδεολογικό facade μίας διαδικασίας αποκλεισμών από την δημόσια υγεία την στιγμή που αυτή έχει κατακερματιστεί σε μία σειρά από ιδιωτικές υπηρεσίες που συναρθρώνουν το παράδειγμα μιας νέας-παλιάς βιομηχανίας. Είναι και κάτι άλλο: ο καπιταλισμός: δεν χρειάζεται να γίνουμε όλες/οι καλά ή μάλλον είναι πολλαπλά χρήσιμο να είμαστε μόνιμα εν δυνάμει άρρωστες. Και αυτό είναι το πραγματικό φορτίο του επιχειρήματος «υγεία».

Παρακάτω. Στα μέσα Ιανουαρίου, τα Νέα κυκλοφορούσαν με το εξής εξώφυλλο: Μετά το κάπνισμα μπαίνει φραγμός και στο αλκοόλ. Στο στόχαστρο του υπουργείου Υγείας μπαίνει και το πρόβλημα της παχυσαρκίας - Με υπουργική απόφαση υποχρεωτικοί εμβολιασμοί. Το κρατικό ενδιαφέρον για τις συνήθειές μας δεν έχει κατασταλακτική υφή: συνίσταται στην ύφανση ενός δικτύου ελέγχων που εκτείνεται στο σύνολο της ζωής μας: πόσο και πότε πίνουμε; πόσο και πού καπνίζουμε; πόσο τρώμε; τι τρώμε; Και ακόμη περισσότερο: πως αντιδρούμε στις απόπειρες κρατικού ελέγχου σε σχέση με τις συνήθειές μας; Ας αναδιατυπώσουμε: το κρατικό ενδιαφέρον για το κάπνισμα συνίσταται (και) στην εξέταση και την καταγραφή των δυνατοτήτων των ελεγκτικών πολιτικών, συνίσταται στην διερεύνηση του πόσο μπορούν να επεκταθούν οι έλεγχοι στα σώματα και τις επιλογές, τι συσχετισμοί εξουσίας υπάρχουν και τι συσχετισμοί μπορούν να διαμορφωθούν. Δίπλα στο κάπνισμα, το φαγητό, το αλκοόλ, μπορούν άνετα να τοποθετηθούν τα εμβόλια και η αντισύλληψη, και έτσι ο αντικαπνιστικός νόμος αποκαλύπτεται: μία διαδικασία ποινικοποίησης και συστηματικού ελέγχου μίας «απρόσωπης» συνήθειας που στοχεύει στον έλεγχο του φορέα της. Τα Νέα είναι εύγλωττα: εάν μας πείθουν να καπνίζουμε έξω στο κρύο, μπορούν να μας πείσουν να πίνουμε κοκτέιλ χωρίς

αλκοόλ, να κάνουμε προληπτικά εμβόλια για την γρίπη και τον καρκίνο του τράχηλου: να υποστούμε κάθε είδους προληπτική επέμβαση για να μην κινδυνεύσουμε.

Χρειάζεται να προστεθεί και το εξής: το τσιγάρο στην δουλειά είναι πάντοτε ζήτημα συσχετισμών ισχύος: αφορά το εάν έχουμε την εξουσία να ορίσουμε εμείς το διάλειμμά μας, να ορίσουμε το ρυθμό έντασης της εργασίας, να οικειοποιηθούμε το χώρο, να διαλέξουμε και να αποπειραθούμε να καπνίσουμε κάπου που δεν ξέρουμε τι θα γίνει, να επιτύχουμε και να καθιερώσουμε μια συνήθεια, που είναι ταυτόχρονα ξεκούραση, προσωπικός χρόνος, μικρή συμβολή στην διαδικασία διεκδίκησης ελέγχου επί των όρων παροχής της εργασίας μας. Με ένα βήμα φτάνουμε στο διακύβευμα: χρόνος και παραγωγικότητα. Η αίσθηση του χρόνου αγγίζει μία σειρά από συνήθειες της τάξης στην ιστορικότητά τους: η διαχείριση αυτών των συνηθειών με άξονα την εργασία και την διαχείριση της παραγωγικότητας βρίσκεται στον πυρήνα τέτοιων ασκήσεων.

Παράλληλα, όλα αυτά δεν θα μπορούσαν να συμβαίνουν χωρίς το κόμμα των αντικαπνιστών: το κόμμα της μεσαίας τάξης. Ο τρόπος ζωής που εναντιώνεται στο κάπνισμα είναι ένα δυτικό alternative-υγεινιστικό lifestyle με μία σειρά ακριβές καλές συνήθειες που ανάγουν το δίπολο διατροφή/άσκηση στο νέο πολιτισμικό παράδειγμα της μεσαίας τάξης: από τα βιολογικά μέχρι τα κοκτέιλ χωρίς αλκοόλ και τα superfoods με ρητές αναφορές στην προοδευτική ευρώπη, (το γνωστό «στα άλλα ευρωπαϊκά κράτη»). Όπως τυχαίως, αυτοί και αυτές, αντιπαθούν και τα graffiti, αντιδιαστέλλουν τους πρόσφυγες προς τους παράνομους μετανάστες, είναι ανθρωπιστές αλλά με μέτρο, και διεκδικούν για το κράτος τους την αίγλη του μέλους της Ε.Ε όχι απλά ενάντια στις βαλκανικές πραγματικότητες των μητροπόλεων αλλά σαν ευρωπαϊκό κράτος κυρίαρχο στα μη ευρωπαϊκά βαλκάνια. Θα σταματήσουμε εδώ. Όλοι αυτοί διεκδικούν και καταλαμβάνουν δημόσιο χώρο και διαπραγματευτική ισχύ στον δημόσιο λόγο, όλοι αυτοί και αυτές ανοίγουν δρόμο για το κράτος και το κράτος ανοίγει δρόμο γι' αυτούς (και) μέσω των αντικαπνιστικών νόμων. Η μακροπρόθεσμη αλλά διακριτή στόχευση αυτών των διαδικασιών είναι γνωστή: είναι η πολυεθνική εργατική τάξη και το κάπνισμά της σαν όλες οι συνήθειές της, οι ηθικές της και οι αποφάσεις της, οι αισθητικές της και ο χώρος που δεν πρέπει να καταλαμβάνει.

Γ' ΑΥΤΟ ΕΧΟΥΜΕ ΝΕΥΡΑ.